

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ตามความคาดหวังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจาก ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำเสนอหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต
  - 1.1 ความหมายของคุณลักษณะ
  - 1.2 ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์
  - 1.3 คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี
2. ทักษะในศตวรรษที่ 21
  - 2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21
  - 2.2 คุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
  - 3.1 ความหมายของความคาดหวัง
  - 3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
4. ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
5. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต

1.1 ความหมายของคุณลักษณะ

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542, หน้า 253) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะว่า หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดี หรือลักษณะประจำตัวชัดเจน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 53) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม

จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

รุ่งรัตน์ หัตถกรรม และคณะ (2559, หน้า 12) กล่าวว่าไว้ว่า คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึง ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีภาวะผู้นำ สามารถใช้ความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพแก้ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ได้ และเป็นบุคคลที่มีความใฝ่รู้ มีความทันสมัย มีคุณธรรมความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการ วิชาชีพ และสังคม คุณลักษณะที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีพึงมี โดยคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข

บุรินทร์ รุจจนพันธุ์ (2561, เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะของบัณฑิตว่า หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง ลักษณะประจำตัวที่ดีที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ทำให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยสร้างสรรค์พัฒนาสังคม

1.2 ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545, หน้า 13-15) บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับมาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 26 และมาตรา 27 ซึ่งสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้ว่า จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังคุณธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน เน้นพัฒนาผู้เรียนตามบริบทของสังคม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์ (2551, หน้า 10) กล่าวว่าไว้ว่า การมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ช่วยทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พ่อแม่และครูต้องปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ให้กับเด็ก เพื่อให้เขาอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ เพราะเด็กต้องพึ่งพาสังคมนับตั้งแต่วันที่เขาลืมตาโลก ถ้าเด็กไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ ก็จะกลายเป็นปัญหาทั้งกับตัวเองและคนอื่น ๆ ดังนั้นต้องปลูกฝัง

คุณธรรมให้กับเด็กตั้งแต่ยังเล็ก เพื่อให้เขาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การสอนเรื่องการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่พ่อแม่และผู้ปกครองควรอบรมสั่งสอนเด็กเป็นสิ่งแรก ๆ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนในทุกช่วงวัย โดยต้องวางรากฐานตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา ให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน และการใฝ่เรียนรู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่น ๆ ซึ่งทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และช่วยพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อไป เนื่องจากเด็กที่มีความรับผิดชอบ จะตั้งใจทำงานและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย เด็กที่มีระเบียบวินัย จะเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เด็กที่มีความซื่อสัตย์สุจริต จะเป็นเด็กที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด เด็กที่มีความอดทน จะมีความมั่นคงหนักแน่นในอารมณ์ อดทนตามเหตุที่มากกระทบได้ เด็กที่ใฝ่เรียนรู้ จะเป็นเด็กที่มีความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จนกลายเป็นบัณฑิตลักษณะเช่นนี้ก็จะยังคงอยู่

1.3 คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี

มัลลิกา ทองแถม และคณะ (2552, หน้า 8) กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษา ถือเป็นแหล่งวิทยาการชั้นสูง เป็นแหล่งชุมชนของผู้ศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาให้กับสังคม และยังเป็นแหล่งสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ ทบวงมหาวิทยาลัย จึงกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างระบบ

2. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ

3. เป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้แก่

3.1 มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอที่จะใช้งานได้

3.2 มีความสามารถในการเล่นดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชนิด หรือมีความสามารถในการเชิงศิลปะและวรรณกรรม

3.3 มีความสามารถในการเล่นกีฬาอย่างน้อย 1 ชนิด กีฬา

3.4 มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา

4. เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552, หน้า 19-20) กำหนดไว้ว่า ผู้สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีโดยทั่วไปจะมีความรู้ ความสามารถอย่างน้อยต่อไปนี้

1. ความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้องและเป็นระบบในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา ตลอดถึง ความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง

2. ความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเองและความรู้จากสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดย อาศัยคำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย

3. ความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เหมาะสมในการ วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารวิเคราะห์ ต่อผู้รับข้อมูล ข่าวสารกลุ่มต่าง ๆ

4. ในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้น ๆ

5. ในกรณีของหลักสูตรวิชาการที่ไม่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่าง ๆ ในสาขา/สาขาวิชานั้น ความสามารถในการแปล ความหมาย การวิเคราะห์และประเมินความสำคัญของการวิจัยในการขยายองค์ความรู้ในสาขา/ สาขาวิชา

วิลัยพร ยาชามป้อม (2555, หน้า 13) กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ใน ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

1. มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและ ของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้

2. สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าใน สาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่น ๆ

3. สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือ วิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน

4. มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้ และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ

5. มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการในวิชาชีพและชุมชนอย่าง สม่าเสมอ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรีโดยทั่วไป ต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ ในหลักสูตรที่ตนเองเรียน เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา และเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่เนื่องจากปัจจุบันเป็นการพัฒนาประเทศตามแนวโมเดลประเทศไทย 4.0 ที่เน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบของเศรษฐกิจจากแบบเดิม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จากการขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ และการปรับเปลี่ยนจากภาคการผลิตสินค้าไปสู่ภาคการบริการ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังและสร้างเสริมเพื่อคุณลักษณะของบัณฑิตให้เป็นนักจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพในองค์กรต่าง ๆ ของสังคมต่อไป

2. ทักษะในศตวรรษที่ 21

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21

เคย์ (Kay, 2010, p.28) กล่าวว่าไว้ว่า ศตวรรษที่ 21” หรือ “The 21st century” คือ ช่วงเวลาร้อยปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2100 (พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2643) แต่หากจะตอบแบบวิชาการมาหน่อยก็คือ ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในหลากหลายเรื่องราวจนกระทบต่อการทำงานและการใช้ชีวิตของพลโลกและก่อให้เกิดเสียงเรียกร้องให้เตรียมความพร้อมพลโลกของเราเพื่อรองรับต่อการทำงานและการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 นี้ประเทศที่ริเริ่มการเรียกร้องให้เตรียมความพร้อมพลเมืองสำหรับศตวรรษที่ 21 ขึ้นเป็นประเทศแรก ๆ ก็คือประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) โดยการเรียกร้องอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) จากองค์กรความร่วมมือระหว่างบริษัทขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพ ระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษารัฐ โดยเรียกตัวเองว่าภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st century skills) ที่แสดงเหตุผลสำคัญเพื่อรองรับการเรียกร้องดังกล่าว

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 3) นำเสนอว่าความสามารถในการทำงานมิได้ขึ้นกับรู้มากหรือรูน้อย แต่ขึ้นกับทักษะการเรียนรู้ พร้อมเรียนรู้ ใฝ่เรียนรู้ อยากเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้เรียนรู้ ได้ตลอดเวลาจากทุกสถานที่ มีทักษะชีวิตที่ตีปรับตัวได้ทุกครั้งเมื่อพบอุปสรรค ยืดหยุ่นตัวเองได้ทุกรูปแบบ เมื่อพบปัญหาชีวิต นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่แห่งศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 7) กล่าวว่า “การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือทำได้ต้องเรียนเลย จากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียน โดยการลงมือทำ หรือการฝึกฝนนั่นเอง และคนเรา

ต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต” เครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งผู้บริหารการศึกษาครูและผู้เรียนบนฐานคิด “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” และ “กระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ” โดยใช้ฐานคิด “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century skills) เพื่อรองรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและส่งเสริมการผลิตกำลังคนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 21 โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นไทยและฐานคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เข้าใจตัวตนความเป็นไทยอย่างเข้มแข็งก่อนเข้าสู่เวทีประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน ดังนั้นการสร้างเครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงได้ถูกสร้างขึ้นผ่านฐานปรัชญาความคิดและกระบวนการทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยให้บรรลุ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century skills) ที่เน้นทักษะการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะมีครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้แนะนำและทำโครงการการเรียนรู้ร่วมกันกับเด็กซึ่งเด็กจะได้ทั้งความสนุกสนานและแนวทาง การคิดและสร้างองค์ความรู้รวมทั้งนวัตกรรมต่าง ๆ จากความคิดที่เปิดกว้างจากครูที่เป็นผู้เปิด โลกทัศน์นั้นให้เด็ก เพราะเครื่องมือเป็นเพียงตัวช่วยนาทางให้ครูเท่านั้น แต่ “ความสำเร็จในการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่เครื่องมือ หากอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง”

สุพรรณิ ชาญประเสริฐ (2557, หน้า 3 - 6) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 Active Learning คือ การเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความสนใจความกระตือรือร้นและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองในตัวผู้เรียนมากขึ้น โดยผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ นั้นจะไม่ใช้การฟังเพียงอย่างเดียว จะต้องเกิดการเรียนรู้ผ่านการอ่าน การเขียน การอภิปรายการแก้ปัญหาหรือการประยุกต์ใช้สู่สถานการณ์จริงร่วมกันด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในงานที่ก่อให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้ในเนื้อหา สามารถเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหามากกว่า 1 สาขาได้ และมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะชีวิตและการทำงาน

2.2 คุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21

ตันติกร ชูนาพรหม (2558, หน้า 14 - 16) กล่าวถึง กรอบแนวคิดเชิงมโนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Model of 21st century outcomes and support systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิด

ที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่ได้แก่มาตรฐานและการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century skills) ที่ต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้ตนเองเป็น โค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-based learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครู เพื่อศิษย์ (Professional learning communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคน ผู้สอนนอกจากเป็นผู้มอบความรู้ผ่านการสอนให้กับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่ผู้สอนยังต้องเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากความรู้ในแต่ละสาขาวิชาแล้ว ผู้เรียนยังต้องมีทักษะที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม นั่นคือ การคิดวิเคราะห์เป็น รู้จักการแก้ไขปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีทักษะทางสังคมและเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี กล่าวคือความสามารถในการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลรวมทั้งการผลิตสื่อ หรือเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ ทั้ง 3 ทักษะนี้เรียกรวมกันเป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นทักษะของกำลังคนในประเทศทั่วโลกและประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีความต้องการและให้การยอมรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในประเทศไทยนั้น ได้ยึดหลักของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามความคิดของนักคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ นักจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ เพียเกท (Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิส และวิโกทสกี (Vygotsky) นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย เพียเกทเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ความคิด เกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ส่วนวิโกทสกีอธิบายหลักการสำคัญว่าผู้เรียนจะมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในระดับหนึ่ง และจะสามารถก้าวไปยังระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้นตามศักยภาพที่มีอยู่เมื่อได้รับการแนะนำ ช่วยเหลือจากผู้รู้ แนวความคิดของทั้ง เพียเกท และ วิโกทสกี มีส่วนที่คล้ายคลึงกันตรงการมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อนำสู่การเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และการไปถึงระดับที่ผู้เรียนมีศักยภาพ แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ทำให้วงการการศึกษาในประเทศไทยจำเป็นต้องตอบสนองต่อความท้าทายที่ต้องเผชิญอยู่นี้ เราต้องการรูปแบบการทำงานที่

สามารถพัฒนากรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อที่สามารถจัดการศึกษาตอบสนองต่อความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งเยาวชนไทยกำลังเผชิญอยู่ จากที่เราทราบนิยามของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบทนี้เราจะมาตีความหมายและพยายามทำความเข้าใจว่าครูที่มีหน้าที่สอนนั้นจะออกแบบบทเรียนอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เมื่อเราอ่านนิยามของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้มุมมองของนักการศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนในอนาคตมีคุณลักษณะดัง 4 ประการนี้

1. วิธีการของการคิด ได้แก่ สร้างสรรค์ ทิศวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้และตัดสินใจ (Ways of thinking creativity, critical thinking, problem-solving, decision making and learning)
2. วิธีการของการทำงาน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และการร่วมมือ (Ways of working, communication and collaboration)
3. เครื่องมือสำหรับการทำงาน ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้ด้านข้อมูล (Tools for working information and communications technology (ICT) and information literacy)
4. ทักษะสำหรับดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นพลเมือง ชีวิตและอาชีพ และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Skills for living in the world, citizenship, life and career, and personal and social responsibility)

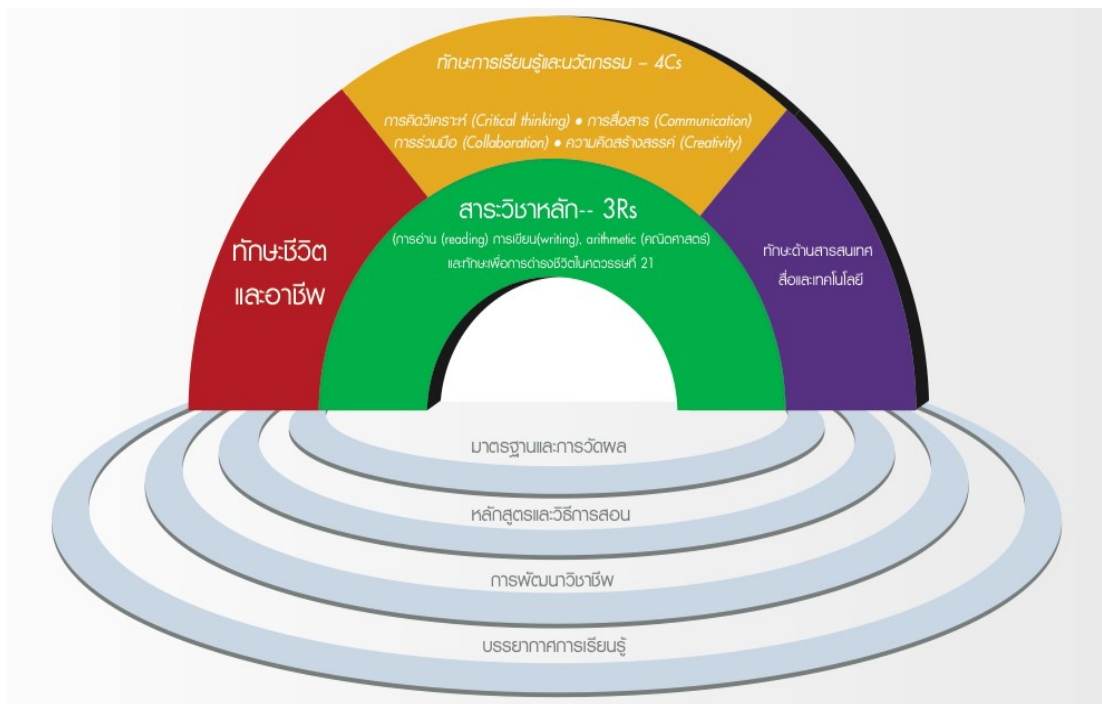
การสอนที่จัดว่ามีประสิทธิภาพ ครูนั้นต้องมีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอน (Instructor) ครูต้องมีลักษณะของผู้ที่สามารถชี้แนะการเรียนรู้ (Learning coaching) และสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำนักเรียนท่องเที่ยวไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ได้ (Learning travel agent) จากที่กล่าวมานั้นบทบาทของครูจากยุคสมัยก่อนจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อก้าวสู่ยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ครูในโลกยุคใหม่ต้องมีความรอบรู้มากกว่าการเป็นผู้ดูแลรายวิชาที่สอนเท่านั้น แต่ครูมีบทบาทของการเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้นั้นต้องมีความสัมพันธ์ มีขั้นตอนและกระบวนการที่เป็นลำดับที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน เช่น การกำหนดปัญหาที่สนใจและการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้

ในศตวรรษที่ 21 ไอซีทีได้เข้ามาบทบาททางการศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก ไอซีทีในปัจจุบันจึงไม่ใช่เป็นเพียงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่านั้น การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี (Technology-based learning) ครอบคลุมวิธีการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้บนคอมพิวเตอร์ (Computer-based learning) การเรียนรู้บนเว็บ (Web-based learning) ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual classrooms) ความร่วมมือดิจิทัล (Digital collaboration)

เป็นต้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท เช่น อินเทอร์เน็ต (Internet) อินทราเน็ต (Intranet) เอ็กซ์ทราเน็ต (Extranet) การถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (Satellite broadcast) แถบบันทึกเสียงและวิดีโอ (Audio/video tape) โทรทัศน์ที่สามารถโต้ตอบกันได้ (Interactive tv) และซีดีรอม (CD-ROM) การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งของเทคโนโลยี ทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา หาความรู้และเตรียมพร้อมตนเองเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้ในการเรียนการสอนวิธีการเตรียมตัวในการใช้เทคโนโลยีในการสอนคือ เทคนิคความรู้เรา โดยสิ่งที่ครูต้องรู้มี 2 ประการ คือ 1) การรู้และเข้าใจศักยภาพของทรัพยากรที่โรงเรียนมี เช่น ครูต้องรู้ว่าในโรงเรียนมีอะไรที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ โดยปกติแล้วสิ่งที่โรงเรียนมีคือ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องเรียนที่มีเครื่องฉายโปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ หรือแบบโน้ตบุ๊ก รวมไปถึงระบบขยายเสียง 2) ครูต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน รวมไปถึงข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ โปรแกรมประยุกต์ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน สื่อภาพและเสียง วิดีทัศน์ ข่าวและประเด็นที่เป็นที่สนใจ เป็นต้น เทคโนโลยีที่ครูสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิด มีจำนวนมาก และครูสามารถเลือกใช้ได้ตามความถนัดหรือความสนใจ

สุรศักดิ์ ปาเฮ (อ้างถึงใน ตันติกร ชูนาพรหม, 2558, หน้า 16) กล่าวว่าไว้ว่า กรอบแนวคิดของการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่มีตัวแบบ (Model) ที่น่าสนใจ ได้แก่ ตัวแบบของภาคีเครือข่ายภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st century skills) เป็นกรอบแนวคิดที่ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยสะท้อนความเป็นไปได้ในด้านต่าง ๆ ของการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในระบบการจัดการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ซึ่งวิสัยทัศน์ (Vision) ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นการเสนอความคิดอย่างเป็นองค์รวมและเป็นระบบเพื่อใช้ในการปรับความคิดและฟื้นฟูการศึกษาของรัฐขึ้นมาใหม่ โดยนำองค์ประกอบทั้งหมดมารวมกันทั้งผลการเรียนรู้ของนักเรียนและระบบการสนับสนุนการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้กลายเป็นกรอบความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ (Concepts) องค์ประกอบทั้งหมดในโมเดลหรือตัวแบบที่นำเสนอนี้ได้ผ่านการนิยาม การพัฒนา และการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนจากผู้เชี่ยวชาญชั้นนำ นักวิชาการศึกษา นักธุรกิจ ผู้ปกครอง และสมาชิกของชุมชน ซึ่งตัวแบบนี้บางครั้งจะมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตัวแบบประกายรุ้ง (Rainbow model)” แสดงดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา : สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2560, หน้า 9

กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสังสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ห้าระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน ระบบการพัฒนางานอาชีพ และระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2560, หน้า 9)

ภาพประกอบ 3 ทักษะแห่งอนาคตใหม่

ที่มา : สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2560, หน้า 10

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2560, หน้า 10 - 17) อธิบายไว้ว่า การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง มุ่งไปที่ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูต้องไม่สอนหนังสือไม่นำสาระที่มีในตำรามอบบรรยายให้นักเรียนจดจำแล้วนำไปสอบวัดความรู้ ครูต้องสอนคนให้เป็นมนุษย์ที่เรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ โดยมีประเด็นคำถามอยากรู้เป็นตัวกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้อยากเรียน ที่จะนำไปสู่การกระตือรือร้นที่จะสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อสมมติฐานคำตอบที่คุ้นเคย พบเจอจากประสบการณ์เดิมใกล้ตัว สร้างเป็นกระบวนการค้นคว้าใหม่แทนของเดิม การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า Project-based learning: PB

ส่วนที่ 1 เนื้อหาสาระวิชา

1. พื้นฐานการเรียนรู้สาระวิชาหลัก /สาขาวิชา

ทักษะการอ่าน (Reading) ทักษะการเขียน (Writing) และทักษะการคำนวณ (Arithmetic) ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นที่จะทำให้อ่านและเข้าใจในสาระเนื้อหาของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แสดงความเป็นสาระวิชาหลักของทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ภาษาแม่และภาษาโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และรัฐความเป็นพลเมืองดี ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำสาระเนื้อหาได้ครอบคลุมทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว

2. ความรู้เชิงบูรณาการสำหรับศตวรรษที่ 21

ถึงแม้ว่านักเรียนจะสอบวัดความรู้ ความสามารถ ได้ตามเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยระเบียบการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แล้วก็ตาม คงไม่เพียงพอในโลกยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการสอดแทรกความรู้เชิงบูรณาการเข้าไปในสาระเนื้อหา ของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานความรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global awareness) เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจและ กำหนดประเด็นสำคัญต่อการสร้างความเป็นสังคมโลก การขับเคลื่อนเชิงวัฒนธรรม ศาสนา และวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมในบริบททางสังคมที่ต่างกันอย่างรอบด้าน และสร้างเข้าใจความเป็นมนุษย์ด้วยกันในด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม การใช้วัฒนธรรมทางภาษาที่ต่างกันได้อย่างลงตัว

2.2 ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, economic, business and entrepreneurial literacy) เป็นการสร้างความรู้และวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการสร้างตัวเล็กเชิงเศรษฐศาสตร์ หรือเศรษฐกิจ มีความเข้าใจบทบาทในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อสังคม และใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการในการยกระดับ และเพิ่มประสิทธิภาพด้านอาชีพ

2.3 ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civil literacy) เป็นการสร้างประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมทางสังคม ผ่านวิธีสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่ถูกต้อง และนำวิถีแห่งความเป็นประชาธิปไตยไปสู่สังคมในระดับต่างๆ ที่เข้าใจต่อวิธีการปฏิบัติทางสังคมแห่งความเป็นพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและสากล

2.4 ความรู้ด้านสุขภาพ (Health literacy) เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจข้อมูลสารสนเทศ ภาวะสุขภาพอนามัย และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เข้าใจวิธีป้องกันแก้ไข และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่มีต่อภาวะสุขภาพอนามัย ห่างไกลจากภาวะความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ ใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสุขภาพอนามัยได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เฝ้าระวังด้านสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลและครอบครัวให้เกิดความเข้มแข็ง รู้และเข้าใจในประเด็นสำคัญของการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีระดับชาติและสากล

2.5 ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental literacy) เป็นการสร้างภูมิรู้และเข้าใจการอนุรักษ์และป้องกันสภาพแวดล้อม และมีส่วนร่วมอนุรักษ์และป้องกันสภาพแวดล้อม มีภูมิรู้และเข้าใจผลกระทบจากธรรมชาติที่ส่งผลต่อสังคม สามารถวิเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และกำหนดวิธีการป้องกันแก้ไข และอนุรักษ์รักษาสภาพแวดล้อม สร้างสังคมโดยรอบให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 ทักษะเพื่อดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

โลกยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผัน รุนแรง และคาดไม่ถึงต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นคนในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว การสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม จะใช้กระบวนการ Project-based learning: PBL โดยเริ่มจากการนำบริบทสภาพแวดล้อมเป็นตัวการสร้างความกดดันให้นักเรียนตั้งคำถามอยากรู้ ให้มากตามประสบการณ์พื้นฐานความรู้ที่สั่งสมมา และตั้งสมมติฐานคำตอบตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของตนเองที่ไม่มีคำว่าถูกหรือผิด นำไปสู่การแลกเปลี่ยนประเด็นความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน เพื่อสรุปหาสมมติฐานคำตอบที่มีความน่าจะเป็นไปได้มากที่สุด โดยมีการพิสูจน์ยืนยันสมมติฐานคำตอบจากการไปสืบค้นรวบรวมความรู้จากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ มาสนับสนุน หรือโต้แย้งได้เป็นคำตอบที่เรียกว่าองค์ความรู้ เรียกว่า การเรียนแก่นวิชา ซึ่งไม่ใช่เป็นการจดจำแบบผิวเผิน แต่การรู้แก่นวิชาหรือทฤษฎีความรู้จะสามารถเอาไปเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ เกิดแรงบันดาลใจอยากพัฒนางาน สร้างผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เรียกว่าความคิดเชิงสร้างสรรค์ นำทฤษฎีความรู้มาสร้างกระบวนการและวิธีการผลิตสร้างผลงานใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคล และสังคมที่เรียกว่าพัฒนานวัตกรรม

1.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem Solving) เป็นการสร้างทักษะการคิดในแบบต่าง ๆ ดังนี้ 1) แบบเป็นเหตุเป็นผล ทั้งแบบอุปนัย (Inductive) และแบบอนุมาน (Deductive) 2) แบบใช้การคิดกระบวนการระบบ (Systems thinking) โดยวิเคราะห์ปัจจัยย่อยมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร จนเกิดผลในภาพรวม 3) แบบใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจ ที่สามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลหลักฐาน การโต้แย้ง การกล่าวอ้างอิง และความน่าเชื่อถือ วิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินความเห็นประเด็นหลัก ๆ สังเคราะห์และเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศกับข้อโต้แย้ง แปลความหมายของสารสนเทศและสรุปบนฐานของการวิเคราะห์และตีความและทบทวนอย่างจริงจังในด้านความรู้ และกระบวนการ และ 4) แบบแก้ปัญหา ในรูปแบบการฝึกแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยหลากหลาย ในแนวทางที่ยอมรับกันทั่วไป และแนวทางที่แตกต่างจากการยอมรับ รูปแบบการตั้งคำถามสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจในมุมมองต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ทางออกที่ดีที่สุดว่า

1.2 การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and collaboration) ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีการสื่อสาร (Digital and communication technology) ทำให้โลกศตวรรษที่ 21 ต้องการทักษะของการสื่อสารและความร่วมมือที่กว้างขวางและลึกซึ้ง ดังนี้ 1) ทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจน ตั้งแต่การเรียบเรียงความคิดและมุมมอง (Idea)

สื่อสารเข้าใจง่าย ในหลายแบบ ทั้งการพูด เขียน และกิริยาท่าทาง การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปถ่ายทอดสื่อสาร ความหมายและความรู้ แสดงคุณค่า ทักษะคิด และความตั้งใจ การสื่อสารเพื่อการบรรลุเป้าหมายการทำงาน การสื่อสารด้วยหลากหลายภาษาและสภาพแวดล้อมที่หลากหลายอย่างได้ผล และ 2) ทักษะความร่วมมือกับผู้อื่น ตั้งแต่การทำงานให้ได้ผลราบรื่นที่เคารพและให้เกียรติผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นและช่วยเหลือประนีประนอมเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีความรับผิดชอบร่วมกับผู้ร่วมงาน และเห็นคุณค่าของบทบาทของผู้ร่วมงาน

1.3 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) ทักษะทางด้านนี้เป็นเรื่องของจินตนาการมาสร้างขั้นตอนกระบวนการ โดยอ้างอิงจากทฤษฎีความรู้เพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่เกิดเป็นนวัตกรรมที่ใช้ตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตที่ลงตัว และนำไปสู่การเป็นผู้ผลิตและผู้ประกอบการต่อไป ทักษะด้านนี้ได้แก่ 1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ ที่ใช้เทคนิคสร้างมุมมองอย่างหลากหลาย มีการสร้างมุมมองที่แปลกใหม่อาจเป็นการปรับปรุงพัฒนาเพียงเล็กน้อย หรือทำใหม่ที่แหวกแนวโดนสิ้นเชิง ที่เปิดกว้างในความคิดเห็นที่ร่วมกันสร้างความเข้าใจปรับปรุง วิเคราะห์ และประเมินมุมมอง เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติ และสื่อสารมุมมองใหม่กับผู้อื่นอยู่เสมอ มีการเปิดใจและตอบสนองมุมมองใหม่ ๆ รับฟังข้อคิดเห็น และร่วมประเมินผลงานจากกลุ่มคณะทำงาน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา มีการทำงานด้วยแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ และเข้าใจข้อจำกัดของโลกในการยอมรับมุมมองใหม่ และให้มองความล้มเหลวเป็นโอกาสการเรียนรู้ และ 3) การประยุกต์สู่นวัตกรรม ที่มีการลงมือปฏิบัติตามความคิดสร้างสรรค์ให้ได้ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

2. ทักษะชีวิตและงานอาชีพ

การเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง หรือมีภัยคุกคามได้อย่างชาญฉลาดถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตที่มีทักษะชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 และการคิดสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตเฉพาะบริบท สภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป นำไปสู่การเผยแพร่เทคนิควิธีการใช้และพัฒนาทักษะใช้ เกิดเป็นกลยุทธ์การขายเกิดผู้ประกอบการในงานอาชีพต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะงานอาชีพที่ต้องมีการส่งเสริมให้มีเท่าทันในยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิตและทักษะงานอาชีพจึงควรมีการพัฒนาสิ่งต่อไปนี้

2.1 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and adaptability) เป็นทักษะเพื่อการเรียนรู้ การทำงานและการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องทำเพื่อการบรรลุเป้าหมายแบบมีหลักการ และไม่เลื่อนลอยภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่คาดคิด ทั้งมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เวลา และการมีคู่แข่ง โดยใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส ในด้านการปรับตัวต่อการ

เปลี่ยนแปลง เป็นการปรับตัวให้เข้ากับบทบาทที่แตกต่างไป งานที่มีกำหนดการที่เปลี่ยนไป และบริบทที่เปลี่ยนไป ในด้านความยืดหยุ่น เป็นการนำเอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างได้ผล มีการจัดการเชิงบวกต่อคำชม คำตำหนิ และความผิดพลาด สามารถนำความเห็นและความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายทั้งของคณะทำงาน หรือข้ามวัฒนธรรมคณะทำงาน มาทำความเข้าใจ ต่อรองสร้างคุณภาพ และทำให้งานลุล่วง ดังนั้นความยืดหยุ่นจึงทำเพื่อการบรรลุผลงาน ไม่ใช่เพื่อให้ทุกคนสบายใจ

2.2 การริเริ่มสร้างสรรค์และกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and self-direction) เป็นทักษะที่สำคัญมากในการทำงานและดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย โดยมีเกณฑ์ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม มีความสมดุลระหว่างเป้าหมายระยะสั้นที่เป็นเชิงยุทธวิธี และเป้าหมายระยะยาวที่เป็นเชิงยุทธศาสตร์ มีการคำนวณประสิทธิภาพการใช้เวลากับการจัดการภาระงาน การทำงานต้องทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง โดยกำหนดตัวงาน ติดตามผลงาน และลำดับความสำคัญของงานได้เอง นอกจากนั้นการทำงานยังต้องฝึกทักษะการเป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ที่มีการมองเห็นโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อขยายความเชี่ยวชาญในงานของตนเอง มีการริเริ่มการพัฒนาทักษะไปสู่ระดับอาชีพ แสดงความเอาใจใส่จริงจังต่อการเรียนรู้ และทบทวนประสบการณ์ในอดีต เพื่อคิดหาทางพัฒนาในอนาคต

2.3 ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and cross-cultural skills) เป็นทักษะทำให้คนในศตวรรษที่ 21 สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไม่แปลกแยก ทำให้งานสำเร็จ การพัฒนาทักษะนี้จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเกิดผลดีในเรื่องกาลเทศะ เกิดการทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดี ที่มีการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ตอบสนองความเห็นและคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้าง เพื่อยกระดับความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมสู่การสร้างแนวความคิด วิธีทำงานใหม่สู่คุณภาพของผลงาน

2.4 การเป็นผู้สร้างผลงานหรือผลิตผลและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Productivity and accountability) เป็นการกำหนดขั้นตอนวิธีการทำงาน ในการสร้างชิ้นงาน ผลงาน หรือผลิตภัณฑ์ อย่างมีหลักการตามทฤษฎีความรู้ที่ต้องมีทักษะความชำนาญการ ซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการโครงการ ที่มีการกำหนดเป้าหมายและวิธีการบรรลุเป้าหมายภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ โดยการกำหนดลำดับความสำคัญ วางแผน และการจัดการ ผลิตภัณฑ์ และผลงาน ที่ได้จากการผลิตต้องมีคุณภาพเพื่อแสดงถึงทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญการผลิต นำไปใช้ประโยชน์แก่บุคคล ชุมชนได้อย่างไม่มีผลกระทบทางลบ แต่ถ้ามีจะต้องออกมายอมรับข้อบกพร่อง

อย่างไม่ปิดบัง อันนำไปสู่การปรับแก้ไข หรือยกเลิก เพื่อแสดงจริยธรรมที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคม

2.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and responsibility) ในศตวรรษที่ 21 มีความต้องการภาวะผู้นำและความรับผิดชอบแบบกระจายบทบาท จากการรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการทำงานแบบประสานสอดคล้องเป็นคณะทำงาน และรับผิดชอบต่อสร้างเครือข่ายร่วมมือแบบพันธมิตรการทำงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายของผลงานร่วมกัน ซึ่งต้องพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการแก้ปัญหาในการชักนำผู้อื่นให้เห็นเป้าหมายร่วมกัน และทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน เกิดแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นใช้ศักยภาพหรือความสามารถสูงสุด โดยการทำตัวอย่างที่ไม่ถือผลประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง และไม่ใช้อำนาจโดยขาดจริยธรรมและคุณธรรม ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

3. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วตอบสนอง รับสิ่งที่รับรู้มาเป็นกระบวนการที่ทันสมัยที่ทันสมัยที่แสดงถึงการขาดทักษะการคิดแบบขาดวิจารณญาณ ผลที่เกิดขึ้นก็จะตกอยู่ภายใต้การชวนเชื่อ และไม่สามารถกำหนดตนเองได้ การสร้างทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการเท่าทันไม่ตกอยู่ภายใต้การถูกชักจูง ชวนเชื่อ

3.1 การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information literacy) การรับรู้คำบอกเล่าจากเพื่อน ผู้อื่น รวมถึงครูผู้สอน หรือแม้แต่แต่สมมติฐานคำตอบที่หารือกันในกลุ่มอภิปราย เป็นเพียงความคิดเห็นที่รอการพิสูจน์ ยืนยันคำตอบที่เป็นจริงจากสารสนเทศที่ได้จากการสืบค้น รวบรวมจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ผ่านกระบวนการคิดแบบขาดวิจารณญาณ สนับสนุน หรือโต้แย้งพิสูจน์ความเป็นจริง สร้างเป็นความรู้ และองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งต้องใช้ทักษะในการเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง มีทักษะการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลสารสนเทศ และทักษะในการใช้อย่างสร้างสรรค์

3.2 การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) การรับสารจากสื่อ และสื่อสารออกไปในยุค media คน ในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความสามารถใช้เครื่องมือผลิตสื่อ และสื่อสารออกไป หรือแม้แต่การรับเข้ามาในรูปแบบ วิดีโอ (Video) ออดิโอ (Audio) พอดคาสต์ (Podcast) เว็บไซต์ (Website) และอื่น ๆ อีกมากมาย แต่การรับรู้จากแหล่งสื่อเหล่านั้นถ้าขาดการเท่าทัน ขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก็จะตกอยู่ภายใต้การถูกชักจูง ชวนเชื่อได้เช่นกัน จึงต้องสร้างทักษะการวิเคราะห์สื่อให้เท่าทันวัตถุประสงค์ของตัวสื่อ และผลิตสื่ออื่นอย่างไร มีการตรวจสอบแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และเท่าทันต่อการมีอิทธิพลต่อความเชื่อและพฤติกรรมอย่างไร และมีข้อขัดแย้งต่อจริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร ในเรื่องการสร้างผลิตภัณฑ์สื่อ ต้องมีความเท่าทันต่อการ

เลือกใช้เครื่องมือที่พอเพียงพอเหมาะกับวัตถุประสงค์การใช้งาน และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ความแตกต่าง หลากหลายด้านวัฒนธรรม

3.3 การรู้ทันเทคโนโลยี (ICT: Information, communication and technology literacy) ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นโลกเทคโนโลยีที่มีการแข่งขันกันผลิต และนำมาสู่การสร้าง กลยุทธ์การขายสู่กลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถ้าขาดความเท่าทันการใช้ เทคโนโลยีจะกลายเป็นผู้ซื้อ แต่ไม่อยากจะเรียนรู้การเป็นผู้ผลิต เพื่อนำไปใช้งานที่พอเพียง เหมาะสมกับงาน การถูกชักจูง ขวนเชื่อ ให้เป็นผู้ซื้อก็จะง่ายขึ้น ผลการสูญเสียงบประมาณ และการ ขาดดุลทางเศรษฐกิจจะตามมา ดังนั้นทักษะความเท่าทันด้านเทคโนโลยีจึงเป็นทักษะที่จำเป็นใน ศตวรรษที่ 21 ทำให้คนรู้จักผลิตใช้และนำไปแลกเปลี่ยนใช้ในเวทีการค้า เกิดการสร้างงานสร้าง รายได้ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้เกิดการสืบค้น รวบรวมความรู้พิสูจน์สมมติฐาน คำตอบในการใช้ทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณ มากกว่าที่จะใช้เพื่อการบันเทิง ในแบบสังคมก้ม หน้า จึงควรใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัย จัดระบบ ประเมิน และสื่อสารสารสนเทศ ใช้สื่อสาร เชื่อมโยงเครือข่าย และ โซเชียล เน็ตเวิร์ค (Social network) อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อการเข้าถึง การจัดการ การผสมผสาน ประเมิน และสร้างสารสนเทศ เพื่อทำหน้าที่ในเศรษฐกิจฐานความรู้ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการปฏิบัติตามคุณธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ

ส่วนที่ 3 คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

ทักษะพื้นฐานจำเป็นในการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ เป็นตัวการที่ทำให้คนในศตวรรษ ที่ 21 รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสืบค้น รวบรวมความรู้ ใช้ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เกิดการเท่าทันสื่อ สารสนเทศที่จะพิสูจน์ยืนยันสิ่งที่ตน และ สังคมอยากรู้ได้อย่างชาญฉลาด ไม่ถูกชวนเชื่อ ชักนำอย่างมง่าย เกิดเป็นแรงบันดาลใจสร้างจินตา การอยากพัฒนา อยากผลิต สร้างผลิตภัณฑ์ หรือนวัตกรรมขึ้นใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม และ นำไปแลกเปลี่ยนกับสังคมอื่นเกิดเป็นรายได้ บนเวทีฐานเศรษฐกิจความรู้ ที่มีความรับผิดชอบต่อกฎ กติกา ในขั้นตอนการผลิต และมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น ถ้าผลิตภัณฑ์ ผลผลิต มีคุณภาพไม่ ดี ภาพโดยสรุปก็คือ ทักษะการดำรงชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะถูกล่อหลอมตกผลึกเป็นผู้ ที่สามารถนำทางชีวิตตนเองได้อย่างมีคุณภาพชีวิต และเกิดเป็นคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ลิขคุณลักษณะ คือ เป็นนักคิดวิเคราะห์ นักแก้ปัญหา นักสร้างสรรค์ นักประสานความร่วมมือ รู้จัก ใช้ข้อมูลและข่าวสาร เรียนรู้ด้วยตนเอง นักสื่อสาร ตระหนักรับรู้สภาวะของโลก เป็นพลเมือง ทรงคุณค่า และมีพื้นฐานความรู้เศรษฐกิจและการคลัง ซึ่งสรุปเป็นคุณลักษณะใน 3 ด้าน ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านการทำงาน ได้แก่ การปรับตัว และความเป็นผู้นำ

2. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ ได้แก่ การชี้นำตนเอง การตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง
3. คุณลักษณะด้านศีลธรรม ได้แก่ ความเคารพผู้อื่น ความเสียสละ สำนึกพลเมือง

เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ (2559, หน้า 214 - 216) กล่าวว่าไว้ว่า ยุคที่มีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว คนรุ่นเก่าปรับตัวตามคนรุ่นใหม่แทบจะไม่ทัน วิถีชีวิต วัฒนธรรม และค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป เหล่านี้การศึกษา และบัณฑิตเผชิญกับความท้าทายครั้งใหญ่ กลุ่มภาคีเครือข่ายเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (The partnership for 21st century skill) ได้กำหนดกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 รู้จักคิด รู้จักเรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา และการสื่อสาร เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับโลก เพื่อการดำรงอยู่ในอนาคต

ในศตวรรษที่ 21 โลกมีความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ที่สำคัญทั่วทุกมุมโลก เชื่อมโยงถึงกันอย่างง่ายดาย มีการรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจทั้งระดับภูมิภาค และระดับโลก การย้ายฐานพื้นที่ทางเศรษฐกิจและการลงทุน การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความมั่นคงทางการเมือง การปกครอง ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งที่เราต้องเผชิญและรับมือ การพัฒนานักศึกษาให้พร้อมและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นสิ่งสำคัญ สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนานักศึกษา และหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 จิตสำนึกต่อโลก (Global awareness) โดยใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สร้างความรู้ความเข้าใจ ในการสร้างความเป็นสังคมโลก เรียนรู้วิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมในบริบททางสังคมที่ต่างกัน และมีความเข้าใจความเป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและภาษา

1.2 ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial economic business and entrepreneurial literacy) มีความเข้าใจบทบาทเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อบุคคล และสังคม รู้วิธีที่เหมาะสมสำหรับการสร้างตัวเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์/เศรษฐกิจ และการใช้ทักษะของผู้ประกอบการในการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพด้านอาชีพ

1.3 ความรู้พื้นฐานด้านความเป็นพลเมือง (Civic literacy) ด้วยการนำวิถีแห่งความเป็นประชาธิปไตยไปสู่สังคมในระดับต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมทางสังคมผ่านวิธีการสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่ถูกต้อง และมีความเข้าใจต่อวิถีการปฏิบัติทางสังคมแห่งความเป็นพลเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสากล

1.4 ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย (Health literacy) โดยมีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะสุขภาพอนามัย และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสุขภาพอนามัยได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เข้าใจวิธีการป้องกันแก้ไขรวมทั้งการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่มีต่อภาวะอนามัย ห่างไกลจากภาวะเสี่ยงจากโรคร้ายไข้เจ็บที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย เฝ้าระวังทางด้านสุขภาพอนามัย ทั้งส่วนบุคคล ครอบครัว ให้เกิดความเข้มแข็ง และรู้และเข้าใจประเด็นสำคัญการสร้างเสริมสุขภาพ ทั้งในระดับชาติและระดับสากล

1.5 ความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม (Environment literacy) โดยมีภูมิความรู้และความเข้าใจขั้นพื้นฐาน และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และป้องกันสภาพแวดล้อม มีความรู้ความเข้าใจในผลกระทบที่เกิดจากธรรมชาติที่ส่งผลต่อสังคม ทั้งในด้านการพัฒนาประชากร การเจริญเติบโตของสรรพสิ่ง และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ วิเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและกำหนดวิธีการป้องกัน แก้ไข รวมทั้งอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเหล่านั้น และสร้างสังคมโดยรวมให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

2. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills)

ทักษะด้านนี้ มีจุดเน้นด้าน การคิดแบบมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบด้วย

2.1 การคิดแบบมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical thinking & problem Solving) ประกอบด้วย ประสิทธิภาพของการใช้เหตุผล ทั้งในเชิงนิรนัย (Inductive) และอุปนัย (Deductive) ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถใช้วิธีคิดเชิงระบบ โดยคิดจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ออย่างเป็นองค์รวม และเป็นระบบครบวงจรในวิธีการคิดนั้น และเกิดประสิทธิภาพในการตัดสินใจ สำหรับการแก้ปัญหา สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้หลากหลาย เทคนิควิธีการ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมที่สุด

2.2 การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creatively and innovation) โดยสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่และเสริมสร้างคุณค่าทางความคิดและสติปัญญา มีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์ และประเมินแนวความคิดเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนางานในเชิงสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาสส่งผลต่อการเรียนรู้ เข้าใจวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมและสามารถนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Communication and collaboration) โดยสามารถสื่อสารได้ถูกต้อง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การฟังและการเขียน และสามารถ

ใช้สื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานและเป็นที่ยอมรับในทีม มีความรับผิดชอบในงานและทำงานบรรลุผลตามที่ตั้งเป้า สร้างการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ และมองเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นทีม

3. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information media and technology skills) ประกอบด้วย

3.1 ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ ที่มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลและสามารถใช้วิจารณญาณในการประเมินสารสนเทศเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานได้อย่างสร้างสรรค์

3.2 ความรู้พื้นฐานด้านสื่อ โดยมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ และสามารถใช้อธิบายตนเองกับปัจเจกบุคคล ภายใต้กรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรม

3.3 ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ และการสร้างเครือข่ายได้อย่างเหมาะสม

4. ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and career skills) ประกอบด้วย

4.1 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว มีความสามารถในการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ และเกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน สามารถสร้างความสมดุลในการทำงานและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์

4.2 ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง มีความสามารถจัดการด้านเป้าหมายและเวลา สามารถสร้างงานอิสระ และเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในตนเอง เป็นผู้นำในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long learning)

4.3 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วยประสิทธิผลเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น การสร้างทีมงานที่มีคุณค่า

4.4 การเพิ่มผลผลิต ประกอบด้วย การจัดการ โครงการ และผลผลิตที่เกิดขึ้น

4.5 ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ ประกอบด้วยความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น

ผู้วิจัยจึงสรุป คุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้เชิงบูรณาการ หมายถึง บัณฑิตที่มีลักษณะ เรียนรู้วิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมในบริบททางสังคมที่ต่างกัน ความเข้าใจความเป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและภาษา รู้วิธีที่เหมาะสมสำหรับการสร้างตัวเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์/เศรษฐกิจ

เข้าใจในกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่ถูกต้อง เข้าใจต่อวิถีการปฏิบัติทางสังคมแห่งความเป็นพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและสากล ใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสุขภาพอนามัยได้อย่างเหมาะสม มีภูมิรู้และเข้าใจผลกระทบจากธรรมชาติที่ส่งผลต่อสังคม

2. ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หมายถึง บัณฑิตที่มีลักษณะ สามารถใช้วิถีคิดเชิงระบบ โดยคิดจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่อย่างเป็นองค์รวม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้หลากหลายเทคนิควิธีการ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมที่สุด สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่และเสริมสร้างคุณค่าทางความคิดและสติปัญญา มีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารได้ถูกต้อง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การฟังและการเขียน สามารถใช้สื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานและเป็นที่ยอมรับในทีม มีความรับผิดชอบในงานและทำงานบรรลุผลตามที่มุ่งหวัง และมองเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นทีม

3. ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง บัณฑิตที่มีลักษณะ ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้วิจารณญาณในการประเมินสารสนเทศ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานได้อย่างสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ และการสร้างเครือข่ายได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน หมายถึง บัณฑิตที่มีลักษณะ มีความสามารถในการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สามารถสร้างความสมดุลในการทำงานและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ มีความสามารถจัดการด้านเป้าหมายและเวลา สามารถสร้างงานอิสระ และเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในตนเอง เป็นผู้นำในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างทีมงานที่มีคุณค่า การจัดการ โครงการ และผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

3.1 ความหมายของความคาดหวัง

วิภาวดี อร่ามอรพรรณ (2548, หน้า 49) ให้ความหมายไว้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความต้องการที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปจนถึงอนาคตข้างหน้า เป็นการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะมากระทบต่อการรับรู้ของเรา โดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นตัวบ่งบอก

ฤทัย นิธิชนวิจิต (2553, หน้า 12) ให้ความหมายไว้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล การกระทำ หรือเหตุการณ์จึงเป็นการคิดล่วงหน้าโดยมุ่งหวังในสิ่งที่เป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้

ไพโรพนา ศรีเสน (อ้างถึงใน รเมศ เวสสุวรรณ, 2553, หน้า 15) ได้ให้ความหมายว่า ความคาดหวัง เป็นความคิด ความรู้สึก อย่างมีวิจรรย์ญาณของบุคคลที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าต่อบางสิ่ง บางอย่างว่า ควรจะมี ควรจะเป็น หรือควรเกิดขึ้นในอนาคต ตามความจำเป็นและความเหมาะสม ของสถานการณ์ ซึ่งการคาดการณ์นี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคล

พรพิมล ธิยา และคณะ (2556, หน้า 5) ให้ความหมายไว้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการ ความรู้สึก การรับรู้ การคาดการณ์ ถึงสิ่งทีบุคคลปรารถนาจะเป็นหรือจะได้ในอนาคต

สรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความต้องการต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการคาดคะเนหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งระดับความคาดหวังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคล ต่อสิ่งนั้น

3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

روبบินส์ และ จัดจ์ (Robbins & Judge) (อ้างถึงใน ธนาศิริ ชะระอำ, 2554, หน้า 8) กล่าวว่า บุคคลมีพฤติกรรมโดยถือเกณฑ์ความน่าจะเป็นในการรับรู้ ซึ่งทำให้เกิดการใช้ความพยายามเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ ตลอดจนขึ้นกับวิธีการมองถึงคุณค่าที่เป็นผลลัพธ์นั้น ทฤษฎีกระบวนการนี้เสนอแนะว่าก่อนที่บุคคลจะปฏิบัติบุคคลนั้นจะพิจารณาว่าจะมีความสามารถ ความพยายามที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่ในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ความหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายาม (Effort-performance expectancy) เป็นส่วนประกอบหนึ่งของทฤษฎีความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็น ความคาดหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายามเป็นส่วนที่แสดงถึงความพยายามในด้านต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้พนักงานเกิดความคาดหวังจากการใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานสูง โดยจัดการฝึกอบรม ให้การสนับสนุนพนักงาน ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ความคาดหวังผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน (Performance-outcome expectancy) กล่าวคือ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและระบบรางวัล พนักงานจะพิจารณาผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนั้น ซึ่งเป็นความคาดหวังจากการ

ใช้ความพยายามในการทำงาน เมื่อบุคคลรับรู้ความพยายามของเขาจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ เขาจะพยายามปฏิบัติงานไม่ให้พลาดเพื่อให้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

ส่วนที่ 3 คุณค่าความพอใจในผลลัพธ์ (Valence of outcomes) หมายถึง คุณค่าของความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ของแต่ละบุคคลจากการปฏิบัติหรือคุณค่าของความพึงพอใจที่คาดหวังไว้ล่วงหน้าว่าจะได้รับ (Anticipated satisfaction) แต่ละองค์กรและสมาชิกขององค์กรต้องการผลลัพธ์และมีแรงจูงใจไม่เท่ากัน บางคนอาจต้องการผลลัพธ์ที่มีลักษณะเฉพาะแต่บางคนอาจจะไม่คิดเช่นนั้น ทำให้ต้องศึกษาคุณค่าหรือส่วนประกอบของผลลัพธ์ เมื่อผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นบวก แต่เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นที่น่าพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นลบ เมื่อผลลัพธ์มีลักษณะเป็นที่น่าพึงพอใจและไม่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจในผลลัพธ์เท่ากับศูนย์

ฤทัย นิธิชนวิจิต (2553, หน้า 11) กล่าวถึง ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม (Vroom) สรุปได้ 5 ข้อ ดังนี้

1. การกำหนดความพยายาม เป็นพื้นฐานความคิดของทฤษฎีความคาดหวัง กล่าวว่าการจูงใจเป็นปัจจัยที่เกิด โดยผลที่ได้รับมาจากความคาดหวังของคนในเหตุการณ์ตามเหตุผลของการกระทำนั้น ๆ
2. ความคาดหวัง หมายถึง ความเป็นไปได้ถึงความพยายามที่ทำให้เกิดการกระทำที่บุคคล ผลความคาดหวังจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความพยายามและการกระทำ
3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
4. คุณค่า ค่าของผลลัพธ์ เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจหรือไม่ดึงดูดใจ รางวัลที่มีค่ามากตามสากลนิยม คือ การยกย่อง การยอมรับ และคำสรรเสริญจากผู้อื่น
5. ความพยายาม เป็นผลรวมของความคาดหวัง สัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ และคุณค่า

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (อ้างถึงใน สัจจา โสภากา, 2556, หน้า 13) กล่าวว่า ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation theory) เป็นทฤษฎีที่เสนอว่าบุคคลจะมีพฤติกรรม โดยถือเกณฑ์ความน่าจะเป็นในการรับรู้ ซึ่งทำให้เกิดการใช้ความพยายามเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ รวมถึงการมองคุณค่าที่เป็นผลลัพธ์นั้น และเป็นทฤษฎีกระบวนการที่เสนอแนะว่าก่อนที่บุคคลจะปฏิบัติบุคคลนั้นจะพิจารณาว่ามีความสามารถและความพยายามที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่โดยจะแสดงในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงาน

วิโรจน์ ทองจันทร์ (2554, หน้า 11) กล่าวว่า ปัจจัยที่กำหนดความคาดหวังมี 3 ประการ ได้แก่

1. ลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อม ความคาดหวังและการแสดงออกจึงแตกต่างกัน เพราะความคิดและความต้องการของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกัน

2. ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงานและประสบการณ์ที่ผ่านมา หรือกล่าวได้ว่าหากบุคคลเคยประสบความสำเร็จในงานครั้งนั้นมาก่อน ก็จะกำหนดระดับความคาดหวังในการทำงานครั้งต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงสภาพเป็นจริงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามกันจะกำหนดความคาดหวังลงมาเพื่อป้องกันมิให้เกิดความรู้สึกล้มเหลวจากระดับความคาดหวังที่ตั้งสูงไว้กว่าความสามารถจริง

3. ขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้ ความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและการคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งสิ่งนั้นอาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม มีการประมาณค่าโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดของแต่ละบุคคล ซึ่งการประเมินค่าของแต่ละบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งชนิดเดียวกันอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจในการให้คุณค่าของสิ่งนั้น ๆ ของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและการคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งสิ่งนั้นอาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม มีการประมาณค่าโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดของแต่ละบุคคล แต่ละคนจึงไม่เหมือนกัน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นมหาวิทยาลัยที่มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตและสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรในการผลิตบุคลากรเพื่อตอบสนองต่อการปกครองท้องถิ่นทั้งในส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนจึงมีความสำคัญ และมีความจำเป็นสำหรับบริบทของประเทศในอนาคต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลิตบัณฑิตตาม โครงการความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยสู่ตลาดแรงงานแล้วกว่า 4 รุ่น และจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สาขาวิชาได้ตระหนักถึงบทบาทนี้ โดยได้นำข้อมูลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาประมวลและบูรณาการในการปรับปรุงหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น ให้มีเนื้อหาองค์ความรู้ที่มีความเข้มข้น โดยเน้นการศึกษาในหลักวิชาการปกครองท้องถิ่น เน้นองค์ความรู้ที่สำคัญตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2558 เพื่อให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น

สังคมและประเทศโดยมีการเพิ่มวิชาเลือกให้นักศึกษาในสาขาเลือกกลุ่มวิชาตามความสนใจ ที่เน้นด้านการปกครองท้องถิ่น โดยมีประเด็นทางสังคมและการเมือง นอกจากนี้ก็มีกลุ่มวิชาเลือกที่เน้นทางด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาที่มีความประสงค์จะเข้าทำงานในสถานประกอบการภาคเอกชน (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2560, หน้า 5)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติดังนี้ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2560, หน้า 8)

1. มีความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์และการปกครองท้องถิ่นที่สามารถปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนตลอดจนการเป็นผู้ประกอบการได้อย่างมีคุณภาพ
2. มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์สถานการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบและสามารถเชื่อมโยงกับหลักวิชาการได้เป็นอย่างดี
3. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม มีความสามารถในการปรับตัวกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมขององค์กรและชุมชนทุกลักษณะได้เป็นอย่างดี มีภาวะผู้นำและมีจิตสาธารณะ

การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา

การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2560, หน้า 29)

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษาโดยส่งเสริมและสอดแทรกโดยให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อสังคม จรรยาบรรณวิชาชีพ เคารพในสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย รวมถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนในชุมชน สังคมให้ถูกต้อง
2. ด้านบุคลิกภาพ มีกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษาโดยมีการสอดแทรกเรื่องการแต่งกาย การสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การเข้าสังคมและการวางตัว ในการทำงานในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมการปฐมนิเทศก่อนการฝึกงานและในกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ
3. ด้านภาวะผู้นำ/ภาวะผู้ตาม ความรับผิดชอบ และการมีวินัยในตนเอง มีกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษาโดย

3.1 กำหนดให้มีรายวิชาการทำงานเป็นกลุ่ม และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอรายงาน เพื่อฝึกให้นักศึกษามีภาวะผู้นำและเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี

3.2 มีกิจกรรมที่มอบหมายให้นักศึกษาผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเป็นหัวหน้าทีม เพื่อฝึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ

3.3 มีกติกาการสร้างวินัยในตนเอง โดยการเข้าห้องเรียนตรงเวลาและสม่ำเสมอ

3.4 มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถาม

4. ความสามารถด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ มีกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษาโดยส่งเสริมให้นักศึกษามีการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศจากการอบรมหรือกิจกรรมรูปแบบต่างๆของมหาวิทยาลัย

5. ความเข้าใจในท้องถิ่น มีกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษาโดยจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการศึกษาจากกรณีศึกษาในท้องถิ่น เน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นด้วยตนเอง

การพัฒนาผลการเรียนรู้

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้านของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2560, หน้า 30 - 31)

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

1.1 ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ 1) มีสำนึกดี 2) มีวิริยะอุตสาหะ และ 3) มีจิตสาธารณะ

1.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และ 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์จริง จัดกิจกรรมในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน

1.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ 1) ให้คะแนนการเข้าชั้นเรียน การส่งงานตรงเวลา และ 2) สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา และการปฏิบัติตน

2. ด้านความรู้

2.1 ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ได้แก่ 1) มีความรู้รอบและความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์หลักในการดำรงชีวิต และ 2) มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

2.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านความรู้ ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ และ 2) การสืบค้นและการนำเสนอรายงาน

2.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ได้แก่ 1) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และ 2) ประเมินผลงานที่มอบหมาย

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ 1) มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า โดยบูรณาการและเชื่อมโยงสู่สังคม และ 2) มีทักษะในการแก้ปัญหา

3.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า 2) ฝึกให้วิเคราะห์และแก้ไขปัญหามาจากสถานการณ์ปัจจุบัน และ 3) การให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำรายงานและอภิปราย

3.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ 1) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และ 2) ประเมินผลจากการนำเสนองาน หรือผลงาน

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ 1) มีทักษะในการทำงานเป็นทีม และ 2) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม

4.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ 1) การเรียนรู้แบบร่วมมือ และ 2) เน้นกิจกรรมที่ให้มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ 1) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และ 2) ประเมินผลจากผลงานการนำเสนอ การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ 1) สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ 2) มีทักษะในการคิดคำนวณ และ 3) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ 1) ฝึกทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2) จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และ 3) การสืบค้นและการนำเสนอรายงาน

5.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ 1) ประเมินตามสภาพจริง 2) ประเมินผลจากการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และ 3) ประเมินผลจากการสืบค้นและนำเสนอรายงาน

อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2560, หน้า 2)

1. ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น
2. ข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานรัฐ
3. เจ้าหน้าที่หรือพนักงานในองค์กรรัฐวิสาหกิจ
4. เจ้าหน้าที่หรือพนักงานองค์กรเอกชน
5. เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ตำรวจ และทหาร
6. ผู้ประกอบการธุรกิจหรืออาชีพอิสระ

สรุปได้ว่า หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น เป็นสาขาที่ได้รับความสนใจจากนักศึกษาและผู้ที่กำลังจะใช้บัณฑิต เน้นให้ความรู้และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งปรับรูปแบบรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษามากยิ่งขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ต่อไป

5. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งสิ้น 158 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 31 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 121 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2561, เว็บไซต์)

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดหน้าที่ หลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคล ตำแหน่งของข้าราชการท้องถิ่น และสมรรถนะไว้ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2561, เว็บไซต์)

หน้าที่และความรับผิดชอบของข้าราชการท้องถิ่น

โดยทั่วไปข้าราชการท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามนโยบายและแผนงานที่นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด ประกอบกับมีหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งระบุเอาไว้ว่าในการกำหนดมาตรฐานของตำแหน่งนั้นจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงาน การดำเนินการ การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง โดยจะมีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติออกเป็นด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านบริหารงาน ด้านบริหารงานทรัพยากรบุคคล ด้านบริหารทรัพยากรและงบประมาณ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการ ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ ฯลฯ เป็นต้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2561, เว็บไซต์)

หลักเกณฑ์และแนวทางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการท้องถิ่นไทย

ในบริบทของประเทศไทย การสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับ โอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรือการอื่นใดที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการท้องถิ่น เป็นอำนาจของนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาข้าราชการในตำแหน่งใดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้นเป็นผู้ใช้อำนาจแทนได้

การปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการท้องถิ่นแต่ละประเภทจะมีคณะกรรมการกลางของข้าราชการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมากำหนดมาตรฐานทั่วไปของข้าราชการ อาทิ คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล ฯลฯ เป็นต้น เมื่อคณะกรรมการกลางของข้าราชการท้องถิ่นแต่ละประเภทได้กำหนดมาตรฐานทั่วไปแล้ว คณะกรรมการข้าราชการท้องถิ่นแต่ละประเภทในแต่ละจังหวัดจะนำไปกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลในจังหวัดต่อไป

นอกจากคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว ยังมีคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ต.) ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางในการรักษาระบบคุณธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การแต่งตั้งและให้พ้นจากตำแหน่ง การกำหนดโครงสร้างอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่น ฯลฯ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการท้องถิ่นทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนในประเทศเป็นส่วนรวม (สถาบันพระปกเกล้า, 2561, เว็บไซต์)

การกำหนดตำแหน่งของข้าราชการท้องถิ่น

ในการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการท้องถิ่นของไทย ได้มีการปรับเป็นโครงสร้างระดับชั้นงานแบบแท่ง (Broadband) คล้ายกับข้าราชการพลเรือน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2561, เว็บไซต์)

1. ตำแหน่งประเภทบริหารจัดการท้องถิ่น ได้แก่ ตำแหน่งปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและรองปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ตามที่คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง
2. ตำแหน่งประเภทอำนวยการท้องถิ่น ได้แก่ ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับฝ่าย ระดับส่วน ระดับกอง ระดับสำนักในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือตำแหน่งระดับที่เรียกชื่อ

อย่างอื่น ตามที่คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

3. ตำแหน่งประเภทวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่งที่จำเป็นต้องใช้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา ตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ประกอบด้วย ระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ และระดับเชี่ยวชาญ

4. ตำแหน่งประเภททั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งที่ไม่ใช่ตำแหน่งประเภทบริหาร ตำแหน่งประเภทอำนวยการ และตำแหน่งประเภทวิชาการ ตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับปฏิบัติงาน ระดับชำนาญการ และระดับอาวุโส

สมรรถนะที่จำเป็นในงานของข้าราชการท้องถิ่น

สมรรถนะที่จำเป็นในงานของข้าราชการท้องถิ่น จำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2561, เว็บไซต์)

1. สมรรถนะหลัก หมายถึง สมรรถนะที่ข้าราชการท้องถิ่นทุกประเภทและระดับตำแหน่งจำเป็นต้องมี เพื่อเป็นการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน สังคม และประเทศชาติ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน การบริการเป็นเลิศ และการทำงานเป็นทีม

2. สมรรถนะประจำผู้บริหาร หมายถึง สมรรถนะที่ข้าราชการท้องถิ่นในตำแหน่งประเภทบริหารและอำนวยการซึ่งต้องกำกับดูแลทีมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนำทีมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 สมรรถนะ ได้แก่ การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความสามารถในการพัฒนาคน และการคิดเชิงกลยุทธ์

3. สมรรถนะประจำสายงาน หมายถึง สมรรถนะที่กำหนดเฉพาะสำหรับประเภทและระดับตำแหน่งในสายงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งในสายงานนั้น สามารถปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 22 สมรรถนะ อาทิ การคิดวิเคราะห์ การบริหารความเสี่ยง ความเข้าใจพื้นที่และการเมืองท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะการโน้มน้าวใจ เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการท้องถิ่นคล้ายกับข้าราชการพลเรือน และมีสมรรถนะที่จำเป็นในงานของ

ข้าราชการท้องถิ่น ซึ่งต้องสามารถปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สนทนา เขมวิรัตน์ (2549, หน้า 41) วิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้บริหารสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพัฒนการพระนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานประกอบการมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตด้านความรู้ความสามารถทางวิชาชีพด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อการทำงาน แต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับสูง และ 2) ผู้บริหารสถานประกอบการที่มีอายุต่างกัน ลักษณะของสถานประกอบการ ขนาดของสถานประกอบการ และใช้แรงงานของบัณฑิตต่างสาขาวิชากัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตโดยรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้บริหารสถานประกอบการที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

มลลิกา ทองแถม (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรของหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตในจังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานมีความต้องการต่อคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาแยกแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ด้านทักษะการทำงาน ด้านความรู้ความสามารถ ด้านศีลธรรม จรรยาบรรณ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน โดยด้านวิชาการหน่วยงานต้องการบัณฑิตที่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการคน และความรู้ด้านเศรษฐกิจ ด้านทักษะการทำงาน ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารและ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านศีลธรรมจรรยาบรรณ หน่วยงานต้องการบัณฑิตที่มีความตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพ และยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า 1) ด้านวิชาการหน่วยงานต้องการให้บัณฑิตรู้จัก เน้นความรู้ใหม่ที่ทันสมัยต่อยุคปัจจุบัน ความรับผิดชอบ มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องงานที่ทำ เนื้อหาวิชาทันข่าวทันเหตุการณ์ จำนวน และการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ในที่ทำงาน 2) ด้านทักษะการทำงานหน่วยงานต้องการให้บัณฑิตรู้จัก เน้นการใช้เครื่องใช้สำนักงานและเทคโนโลยีต่าง ๆ ความตรงต่อเวลา การรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า สร้างทักษะความคิดริเริ่ม เพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่น และควรสอนให้มีความรู้ความสามารถรอบด้าน และ 3) ด้านศีลธรรมจรรยาบรรณ หน่วยงานต้องการให้บัณฑิตรู้จัก เน้นสร้างนิสัยให้ขยันทำงานหนักเอาเบาสู้ รู้จักกาลเทศะ สร้างนิสัยให้รัก

งานที่ทา เน้นความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความนอบน้อมถ่อมตน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพและซื่อสัตย์ต่องาน และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการของหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากปัจจัยพื้นฐานของหน่วยงาน ประเภทหน่วยงาน ประเภทกิจการ ที่ตั้งของหน่วยงาน พบว่า ประเภทของหน่วยงาน ประเภทกิจการ ที่ตั้งของหน่วยงานแตกต่างกัน มีระดับความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุภัทรา สุวรรณหงษ์ และ ภาสกร ปาละกุล (2554, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความคาดหวังของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านคอมพิวเตอร์แอนิเมชัน ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านคอมพิวเตอร์แอนิเมชันตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สถานประกอบการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39) รองลงมาคือ ด้านทักษะทางปัญญา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52) และด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45)

กฤตยา ฐานุวรรักษ์ (2555, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ กรณีศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ ผลการวิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านที่สถานประกอบการมีความต้องการมากที่สุดได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รองลงมาได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความต้องการอันดับที่สามได้แก่ ด้านความรู้และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านสุดท้ายได้แก่ ด้านทักษะทางปัญญา

ปรัชญา ปิยะมโนธรรม (2555, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การตามความคาดหวังของผู้ประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ในด้านจริยธรรม คุณธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และ 2) ผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไลพร ยาชามป้อม (2555, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการตามความต้องการของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการตามความต้องการของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ในภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการระดับมากที่สุด อันดับหนึ่ง ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ อันดับที่สอง ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมีความต้องการระดับมาก ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อันดับที่สาม ถึง และห้า ตามลำดับ และพบว่า ผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลยที่มีรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจและขนาดสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ในภาพรวมทั้งด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้ประกอบการที่มีรูปแบบธุรกิจต่างกัน คือ ห้างส่วนหุ้นและบริษัทจำกัด มีความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ระดับมากที่สุด ด้าน ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจ ประเภท ต่างกัน คือ ธุรกิจการผลิตมีความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ระดับมาก ด้านทักษะทางปัญญา ธุรกิจการค้า มีความต้องการระดับมากที่สุด ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ส่วนธุรกิจบริการ ที่มีความต้องการ ระดับมากที่สุด ด้านความรู้ ส่วนขนาดของสถานประกอบการที่ต่างกัน คือ ขนาดเล็กและขนาด กลาง มีความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ระดับ มากที่สุด ด้านทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

เพลินพิศ ศิริสมบุรณ์ (2555, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ประจำปีการศึกษา 2556 - 2557 (รุ่นที่ 15) ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ โดยภาพรวมของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะของบัณฑิตด้านคุณธรรม จริยธรรมสูงสุด รองลงมาคือ คุณลักษณะ ของบัณฑิตด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อันดับสามคือ คุณลักษณะ ของบัณฑิตด้านความรู้ อันดับสี่คือ คุณลักษณะของบัณฑิตด้านทักษะทางปัญญา อันดับสุดท้ายคือ คุณลักษณะของบัณฑิตด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามหลักสูตร ผลการประเมินจากผู้ใ้ บัณฑิต เรียงตามลำดับ พบว่า หลักสูตรนิติศาสตร์ มีคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนหลักสูตรอื่นได้แก่ หลักสูตรการบัญชี

หลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจ หลักสูตรระบบสารสนเทศทางธุรกิจ หลักสูตรการจัดการโลจิสติกส์ หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมและหลักสูตรการตลาด อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ

เสกสรร มานวิโรจน์ (2557, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ตามความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี สมรสแล้ว การศึกษาระดับปริญญาตรี และการเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากร รพ.สต. จังหวัดนนทบุรีต่อคุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ที่พึงประสงค์จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน มีระดับความคาดหวังต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ การศึกษา และตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคาดหวังต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

เอกชัย พุทธสอน (2557, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี คือ มีทักษะการใช้ และการจัดการด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เท่าทันอยู่เสมอ และทักษะชีวิตและการทำงาน คือ มีทักษะในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ 2) แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ แนวโน้มด้านหลักการและนโยบาย คือ เน้นการเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานของการศึกษาผู้ใหญ่ แนวโน้มด้านคุณลักษณะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน แนวโน้มด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ คือ การส่งเสริมรูปแบบ การปฏิบัติจริง และแนวโน้มด้านการสนับสนุนและส่งเสริม คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้จากทุกภาคส่วนในสังคม

บุษยา วงษ์ชวลิตกุล (2558, หน้า 90) วิจัยเรื่อง ความคาดหวังความสามารถหลักในการทำงานของนิสิต นักศึกษาสหกิจศึกษาในทรศนะของผู้ประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความคาดหวังความสามารถหลักในการทำงานของนิสิต นักศึกษาสหกิจศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผู้ประกอบการของกลุ่มวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีมีความคาดหวังความสามารถหลักในด้านการบริการที่ดี ด้านความยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ด้านการทำงาน ทักษะในการทำงานเป็นทีมทักษะในการบริหารจัดการ และทักษะในการปรับตัวมากกว่าผู้ประกอบการของกลุ่มสังคมศาสตร์ในทางกลับกันผู้ประกอบการของกลุ่ม

วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีมีความคาดหวังทักษะในการคิดสร้างสรรค์ และทักษะในการคิดคำนวณและคอมพิวเตอร์น้อยกว่าผู้ประกอบการของกลุ่มสังคมศาสตร์

สุภาพร ชื่นชูจิตร (2558, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ อยู่ระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด และส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จากการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในภาพรวม ทั้งหมด 11 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความคาดหวังไม่แตกต่างกันทางสถิติ ระหว่างผู้ใช้บัณฑิตต่างกลุ่มหน่วยงาน โดยคุณลักษณะหลักของบัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังสูงที่สุดในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ รองลงมา คือ การจัดการสุขภาพในชุมชน และ สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ ตามลำดับ ส่วนด้านที่คาดหวังน้อยที่สุดในผู้ใช้บัณฑิตทุกกลุ่ม คือ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก และเป็นเพียงด้านเดียวที่มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้ใช้บัณฑิตทุกกลุ่มให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพมากที่สุด และคาดหวังให้บัณฑิตมีความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพ และจัดการสุขภาพในชุมชนได้ รวมทั้งการควบคุมป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การคุ้มครองผู้บริโภค และการฟื้นฟูสภาพ ตามลำดับ ซึ่งสาขาวิชาจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการรายวิชา กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อผลิตบัณฑิตของหลักสูตรให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านสาธารณสุข และส่งเสริมสุขภาพของชุมชนต่อไป

เบญญาภา คงมาลัย และ ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2558, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า 1) สมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ ได้แก่ มีความรู้ด้านหลักการจัดการความรู้ มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะด้านการบ่งชี้ความรู้ มีทักษะในการจัดการความรู้ มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล มีทักษะในการแบ่งปันความรู้ มีทักษะการคิดและแก้ปัญหา มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์ในการจัดการความรู้ และ มีความรับผิดชอบในการแบ่งปันความรู้ 2) สรุปผลการประเมินสมรรถนะการจัดการความรู้ ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 9 สมรรถนะพบว่า สมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรถนะการมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตันติกร ขุนาพรหม (2558, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิด ได้กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และด้านทักษะชีวิตและการทำงาน โดยสรุป มีตัวบ่งชี้และตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กับทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้เหล่านี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อไป

จรรยา พานิชย์ผลิน ไชย (2559, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนยุคใหม่ ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้โดยทุกสมรรถนะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณานิสิตที่มีเพศต่างกัน พบว่ามีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตที่เรียนสาขาวิชาเอกต่างก็มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน

สาฮิน (Sahin, 2009, pp.1464 – 1468) ได้ศึกษาหลักการออกแบบการเรียนการสอนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในศตวรรษที่ 21 คนที่จะต้องมีความรู้ระดับสูงที่เรียกว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อแก้ปัญหาใหม่ของโลกใหม่ นักเรียนควรจะรู้วิธีการใช้ความรู้และทักษะของพวกเขา ทักษะการเรียนรู้เหล่านี้สามารถสรุปได้ ภายใต้ 3 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย ทักษะสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการชี้นำตนเอง เมื่อมีปัญหาคณิตศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในข้อเสนอการแก้ปัญหาในเวลาเดียวกันกับปัญหาเหล่านี้ นอกจากนี้ยังมี การเปลี่ยนแปลง ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้จำเป็นต้องมีวิธีการใหม่และ หลังสมัยใหม่ หลักการออกแบบการเรียนการสอนที่ดูเหมือนจะตอบสนองความต้องการของศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนและการใช้หลักการของการออกแบบการสอนหลังสมัยใหม่ที่

สามารถเสนอวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นข้อสรุปที่ดี สำหรับการออกแบบการเรียนการสอนที่จะต้องพิจารณาจุดเหล่านี้จึงจะประสบความสำเร็จเมื่อทำงานบนทักษะการคิดระดับสูง